

4. Иванова Л.И. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури до роботи з учнями з відхиленнями у стані здоров'я : теорія та методика : [монографія] / Л.И. Иванова – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 600 с.
5. Коджаспиров Ю.Г. Физическое воспитание молодых протестантов / Ю.Г. Коджаспиров//Научно-методический журнал. - №3. – 2000. – <http://lib.sportedu.ru/press/fkvot/2000N3/p2-12.htm>
6. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта (перевод с венгерского) / Под общей ред. В.В.Столбова. – М.: Радуга, 1982. – 399 с., с. 119-120
7. Литвин А.Т. Физическое воспитание в европейских странах в XIX и начале XX веков [лекции для студ. и слуш. курсов пов.калиф., препон.физ.восп.]/ А.Т.Литвин.- К.: НУФВСУ, 2007. – 38 с. у 1806 р.
8. Філь С. М. Історія фізичної культури : [навчальний посібник] / С. М. Філь, О. М. Худолій, Г. В. Малка ; [за ред. С. М. Філя]. – Харків : "ОБС", 2003. – 160 с.

References

1. Butovskiy A. D. (2009). *Sobranie sochineniy*. Kiev. Olimpiyskaya literatura T.1. 336 p.
2. Gotovtsev P.I., Subbotin A.D., Selivanov V.P. (1987) *Lechebnaya fizicheskaya kultura i massazh* [Physiotherapy and massage]:[учебник dlya uchashihsya meditsinskih uchilisch] M. Meditsina. 304 p.
3. *Istoriya fizicheskoy kultury i sporta* : [ucheb.dlya inst. fiz. kult.]. Pod red.. V.V.Stolbova. M. Fizkultura i sport, 1983. 359 p.
4. Ivanova L.I. (2013). *Profesiina pidhotovka maibutnih uchyteliv fizichnoi kultury do roboty z uchniamy z vidkhyleniamy u stani zdorovia : teoriia ta metodyka* : [monohrafiia]. Kiev. 600 p.
5. Kodzhaspirov Yu.G. (2000). *Fizicheskoe vospitanie molodyih protestantov*. Nauchno-metodicheskiy zhurnal. No. 3. <http://lib.sportedu.ru/press/fkvot/2000N3/p2-12.htm>
6. Kun L. (1982). *Vseobschaya istoriya fizicheskoy kultury i sporta* (perevod s vengerskogo). M.: Raduga. 399 p., Pp. 119-120.
7. Litvin A.T. (2007). *Fizicheskoe vospitanie v evropeyskih stranah v XIX i nachale XX vekov* [leksii]. [Physical education in European countries in the 19th and early 20th centuries] Kiev. 38 p.
8. Fil S. M., Khudolii O. M., Malka H. V. (2003). *Istoriia fizichnoi kultury* : [navchalnyi posibnyk]. Kharkiv. 160 p.

УДК 796.323.2

Івченко О.М.

к. фіз. вих., старший викладач

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро

ОБҐРУНТУВАННЯ КОНТРОЛЮ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАСКЕТБОЛІСТІВ НА ЕТАПІ ПОПЕРЕДНЬОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У даній статті розглядаються питання вдосконалення контролю техніко-тактичної підготовленості баскетболістів 13-14 років за чинною навчальною програмою для ДЮСШ, що дозволить покращувати результати у змагальній діяльності та проводити своєчасну корекцію засвоєння програмного матеріалу баскетболістами на етапі попередньої базової підготовки. Метою даного етапу дослідження було обґрунтувати контроль змагальної діяльності баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки для підвищення ефективності управління тренувальним процесом. В результаті проведеного аналізу матчів за статистичною комп'ютерною програмою «MTB SmartStats» можемо стверджувати, що вона віддзеркалює кінцевий результат підготовленості баскетболістів високого рівня, але не підходить для баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки. Також показники техніко-тактичних дій під час змагальної діяльності у баскетболістів 13-14 років за п'ять ігор ($n=65$) допомогли виявити наявність низьких показників змагальної діяльності у цьому віці та своєчасно корегувати тренером навчально-тренувальний процес.

Ключові слова: контроль, змагальна діяльність, техніко-тактичні дії, баскетболісти, етап попередньої базової підготовки.

Івченко О.М. Обоснование контроля соревновательной деятельности баскетболистов на этапе предварительной базовой подготовки. В данной статье рассматриваются вопросы совершенствования контроля технико-тактической подготовленности баскетболистов 13-14 лет по действующей учебной программе для ДЮСШ, что позволит улучшить результаты в соревновательной деятельности и проводить своевременную коррекцию усвоения программного материала баскетболистами на этапе предварительной базовой подготовки. Целью данного этапа исследования было обосновать контроль соревновательной деятельности баскетболистов на этапе предварительной базовой подготовки для повышения эффективности управления тренировочным процессом. В результате проведенного анализа матчей по статистической компьютерной программе «MTB SmartStats» можем утверждать, что она отражает конечный результат подготовленности баскетболистов высокого уровня, а для баскетболистов на этапе предварительной базовой подготовки не подходит. Также показатели технико-тактических действий во время соревновательной деятельности у баскетболистов 13-14 лет за пять игр ($n = 65$) помогли выявить наличие низких показателей соревновательной деятельности в этом возрасте, что позволит своевременно корректировать тренером учебно-тренировочный процесс.

Ключевые слова: контроль, соревновательная деятельность, технико-тактические действия,

баскетболісти етап попередньої базової підготовки.

Ivchenko O.M. The grounding for monitoring the competitive activity of basketball players at the stage of preliminary basic training. This article discusses the issues of improving the control of technical and tactical preparedness of 13-14-year-old basketball players according to the current curriculum for the youth sports school, which will allow us to improve the results in competitive activity and conduct timely correction of the assimilation of program material by basketball players at the stage of preliminary basic training. The purpose of this stage of the study was to substantiate the control of the competitive activity of basketball players at the stage of preliminary basic training to increase the effectiveness of the management of the training process. As a result of the analysis of matches according to the statistical computer program "MTB SmartStats", we can state that it reflects the final result of the preparedness of high-level basketball players, and is not suitable for basketball players at the stage of preliminary basic training. Also, the indicators of technical and tactical actions during the competitive activity of basketball players aged 13-14 during five games ($n = 65$) helped to identify the presence of low indicators of competitive activity at this age, which will allow the coach to correct the training process in a timely manner.

Key words: control, competitive activity, technical and tactical actions, basketball players, stage of preliminary basic training.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи чинну навчальну програму для ДЮСШ можемо переконатися, що відсутність програми оцінки техніко-тактичних дій під час змагальної діяльності ускладнює контроль опанування діями з урахуванням завдань етапу попередньої базової підготовки, потребує вдосконалення відповідно до вікових особливостей, та особливостей змагальної діяльності, а також сучасних тенденцій комплексного контролю у світовому баскетболі, що дозволить тренерам отримати більш детальну інформацію про стан готовності спортсменів та своєчасно корегувати навчально-тренувальний процес на основі підходів диференціації та індивідуалізації.

Етап попередньої базової підготовки є ключовим у підготовці до проміжного відбору перспективних юних спортсменів до подальшого навчання на наступних етапах, тому вдосконалення контролю техніко-тактичної підготовленості має важливе значення.

Мета даного етапу дослідження – обґрунтувати контроль змагальної діяльності баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки для підвищення ефективності управління тренувальним процесом.

Методи та організація дослідження: аналіз і узагальнення спеціальної літератури, документальних матеріалів, інформації, розміщеної в мережі Інтернет, дозволили визначитись із проблемним полем дослідження, отримати загальне уявлення про ступінь розробленості досліджуваної проблеми. Контроль техніко-тактичної підготовленості проводився під час навчально-тренувального процесу баскетболістів 13-14 років у кількості 65 спортсменів на базі СДЮСШОР № 5 ім. ЗТУ М.І. Говорунова м. Дніпро.

Результати дослідження та їх обговорення. Динаміка змагальної діяльності в баскетболі відрізняється різноманіттям і варіативністю дій, постійним проявом винахідливості, а на спортивний результат безпосередньо впливають безліч чинників, зокрема - і спільні дії більш ніж десяти гравців. Це значно ускладнює контроль змагальної діяльності кожного гравця окремо, групи гравців, та команди баскетболістів в цілому. Від точності і об'єктивності контролю змагальної діяльності баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки залежить ефективність процесу управління всією спортивною підготовкою [2, с.136; 18, с.740]. Система сучасної багаторічної підготовки баскетболістів вимагає від тренерів-викладачів підбору засобів і методів, здатних підвищувати ефективність контролю ігрових дій в умовах змагальної діяльності і прискорювати процес корекції техніко-тактичної підготовки та своєчасно усувати недоліки у засвоєнні навчально-тренувального програмного матеріалу. Відомо, що від тренера залежить якість засвоєння баскетболістами навчальної програми та демонстрація на достатньому рівні техніко-тактичних дій під час змагальної діяльності. Першочергово, аналізуючи літературні дані, вивчили сучасний стан контролю підготовленості баскетболістів 13-14 років у дитячо-юнацьких спортивних школах України [1, с.171; 3, с.31; 4, с.51].

Функції контролю полягають у визначенні тренером відповідності навчально-тренувального процесу очікуваним результатам. Завдяки наявності в структурі педагогічної технології такого компонента тренер має більше можливостей отримати конкретну інформацію про те, наскільки реальний навчально-тренувальний процес відповідає запланованому [4, с.55]. Визначення функцій управління тренером змагальною діяльністю баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки дає можливість контролювати усі сторони підготовки загалом та окремо. Серед існуючих, важливий розділ займає саме контроль та корекція техніко-тактичної підготовки баскетболістів.

Таблиця 1

Результати визначення пріоритетних функцій тренерів по баскетболу

№	Функції тренера по баскетболу
1	Управління контроль та корекція техніко-тактичної підготовки баскетболістів.
2	Управління контроль та корекція фізичної підготовки спортсменів.
3	Планування процесу підготовки баскетболістів.
4	Підвищення особистого професійного та культурного рівня.
5	Контроль за ходом тренувального процесу і станом спортсменів.
6	Управління змагальною діяльністю спортсменів.
7	Організація виховної роботи в команді.
8	Проведення спортивного відбору.

Програма підготовки баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки, повинна детально описувати той необхідний обсяг завдань, якими повинні володіти гравці на етапі попередньої базової підготовки, а також, саме головне, що для цього необхідно робити, якими дієвими засобами користуватись для контролю засвоєння програмного матеріалу.

Тренер намагається включити до сфери спостережень найбільш суттєві зрушення в окремих сторонах підготовленості баскетболістів, використовуючи у ряді випадків спеціальну апаратуру, що дозволяє аналізувати хід тренування з високим ступенем достовірності [8, с.24; 9, с.22; 11, с.74]. Особливо поширеними є контрольні тести за допомогою яких тренери визначають стан тренуваності, рівень розвитку техніко-тактичної підготовленості та інші показники [13, с.37; 14, с.38; 17, с.197].

Під контролем за процесом підготовки спортсменів слід розуміти метод отримання науково достовірної інформації, яка може бути використана при розробці оптимальних управлінських рішень щодо ходу тренувального та змагального процесу в баскетболі [5, с.9; 6, с.61; 10, с.188].

Аналіз та інтерпретація показників змагальної діяльності здійснювались на основі статистичних протоколів за існуючою статистичною комп'ютерною програмою «MTB SmartStats» під час 5-ти ігор ВЮБЛ 2018-2019рр.

Протокол контролю змагальної діяльності за допомогою статистичної комп'ютерної програми «SmartStat», яка відображає дії баскетболістів під час змагань, і в ньому можемо побачити запропоновані в таблиці 2 наступні п'ятнадцять пунктів: (табл. 2)

З даних цієї статистичної програми можемо зробити наступний висновок, що вона віддзеркалює кінцевий результат підготовленості баскетболістів високого рівня, але не підходить для баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки. Так як, В.М. Платонов наголошує, що змагальний результат не завжди є остаточним показником рівня підготовленості. Особливо це положення стосується гравців у командних спортивних іграх й, зокрема, у дитячо-юнацькому баскетболі, в якому кількісні показники техніко-тактичних дій у будь-якому випадку розіграшу матчу, мають місце, однак не віддзеркалюють якість підготовки та засвоєння навчально-тренувального матеріалу за програмою ДЮСШ [12, с.42].

Таблиця 2

Контроль дій баскетболістів за статистичною комп'ютерною програмою «SmartStat» ФІБА

№	Зміст дій баскетболістів, які фіксує статистична комп'ютерна програма «SmartStat»
1	загальний відсоток всіх виконаних кидків – показує результативність обох команд у нападі протягом всієї гри, та дає змогу проаналізувати результат;
2	відсоток виконаних двоочкових кидків, допомагає побачити кількість влучань та промахів;
3	відсоток виконаних триочкових кидків також показує результативність спроб;
4	відсоток виконаних штрафних кидків;
5	місце на майданчику з якого було виконано середній або дальній кидок під час всієї гри в цілому і окремо за кожний період;
6	підбирання м'яча на своєму чи на чужому щиті показує результат оволодіння м'ячем після спроби виконання кидка;
7	перехоплення м'яча після помилки суперника досить часто трапляються у баскетболі;
8	кількість блок-шотів, які відображають індивідуальні захисні дії баскетболістів;
9	втрати м'яча, які відбуваються на майданчику після ведення або після передачі м'яча;
10	фоли фіксуються за всіма правилами гри (персональні у захисті, у нападі, неспортивний, технічний, також фіксується на якому гравці відбувається фол);
11	очки після втрат м'яча;
12	очки у швидких нападах;
13	очки другого шансу або добивання м'яча;
14	очки запасних гравців.
15	відсоткові показники всіх техніко-тактичних дій за кожний період гри.

З даних цієї статистичної програми можемо зробити наступний висновок, що вона віддзеркалює кінцевий результат підготовленості баскетболістів високого рівня, але не підходить для баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки. Так як, В.М. Платонов наголошує, що змагальний результат не завжди є остаточним показником рівня підготовленості. Особливо це положення стосується гравців у командних спортивних іграх й, зокрема, у дитячо-юнацькому баскетболі, в якому кількісні показники техніко-тактичних дій у будь-якому випадку розіграшу матчу, мають місце, однак не віддзеркалюють якість підготовки та засвоєння навчально-тренувального матеріалу за програмою ДЮСШ [12, с.42].

Аналіз результатів змагальної діяльності у таблиці 3 засвідчує, що в середньому за гру у баскетболіста 13-14 років показник «2-очкових кидків, кількість» склав $4,75 \pm 2,88$, влучних 2-х очкових $2,25 \pm 1,71$; «3-очкових кидків, кількість» - $1,07 \pm 0,99$, «влучні 3-очкові кидки» - $0,58 \pm 0,08$; «усіх влучних кидків з гри, кількість» склав $2,61 \pm 1,69$; «результативних передач, кількість» - $1,01 \pm 0,09$; «перехоплень, кількість» - $0,76 \pm 0,06$; «блок-шотів, кількість» складає $0,47 \pm 0,10$; «підбирань в захисті, кількість» складає $2,91 \pm 2,24$; «підбирань в атаці, кількість» - $2,09 \pm 1,39$; «усіх підбирань, кількість» - $5,01 \pm 2,93$.

Коефіцієнт варіації від 7,89 до 93,3% свідчить про значну неоднорідність даних показників техніко-тактичної підготовленості спортсменів, що є типовим для ігрової діяльності в командних спортивних іграх, де у гравців простежуються різні показники техніко-тактичних дій.

Результати спостереження за матчами ВЮБЛ сезону 2018-2019рр. баскетболістів 13-14 років виявили наявність низьких показників змагальної діяльності у цьому віці, особливо у тих техніко-тактичних діях, які вимагають прояву фізичних якостей (наприклад: швидкісно-силових – підбирання та блок-шоти; швидкості та координаційних здібностей – перехоплення; силових здібностей – тричочкові кидки тощо).

Таблиця 3

Показники техніко-тактичних дій під час змагальної діяльності у баскетболістів 13-14 років за п'ять ігор(n=65)

Техніко-тактичні дії	\bar{X}	$\pm S$	V%
2-очкові кидки, кількість	4,75	2,88	60,63
Влучні 2-очкові кидки, кількість	2,25	1,71	76,33
3-очкові кидки, кількість	1,07	0,99	93,3
Влучні 3-очкові кидки, кількість	0,58	0,08	13,7
Усі влучні кидки з гри, кількість	2,61	1,69	64,75
Результативні передачі, кількість	1,01	0,09	8,91
Перехоплення, кількість	0,76	0,06	7,89
Блок-шоти, кількість	0,47	0,10	21,27
Підбирання в захисті, кількість	2,91	2,24	76,9
Підбирання в атаці, кількість	2,09	1,39	66,5
Усі підбирання, кількість	5,01	2,93	58,48
Втрати м'яча	2,38	0,23	70,58

Висновки: визначено та проаналізовано середні показники техніко-тактичних дій 65 баскетболістів протягом 5-ти матчів чемпіонату Всеукраїнської юнацької баскетбольної ліги 2018-2019рр. за комп'ютерною статистичною програмою ФІБА «SmartStat». Аналіз проаналізованих результатів змагальної діяльності свідчить про значну неоднорідність даних показників техніко-тактичної підготовленості спортсменів, що є типовим для ігрової діяльності в командних спортивних іграх, де у гравців простежуються різні показники техніко-тактичних дій.

Перспективи подальших досліджень полягають у науковому обґрунтуванні та розробці статистичної комп'ютерної програми з баскетболу для контролю змагальної діяльності баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки.

Література

1. Ал Фартуси М. А. М. Л. Б. Функциональные резервы повышения технико-тактического мастерства баскетболистов / Л. Б. Ал Фартуси М. А. М., Р. О. Сушко. // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 15. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Вип. 8 (63) 14. – С. 4–6.. – 2015. – №11. – С. 170–176.
2. Безмилов М.М. Оцінка змагальної діяльності баскетболістів високого класу в ігровому сезоні: монографія / М.М. Безмилов, О.А. Шинкарук. – К., 2013. – 144 с.
3. Вальтин А. И. Методика определения уровня технической подготовленности баскетболистов. «М-100» / А. И. Вальтин., А. Д. Леонов. – К., 1988..
4. Власов А.М. Комплексный контроль физической подготовленности и морфофункционального состояния юных баскетболистов 12-15 лет: автореф. дис. на соискание учен. степ. канд. пед. наук : [спец.] 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тр.
5. Годик М. А. Комплексный контроль в спортивных играх / М. А. Годик, А. П. Скородумова. – М. : Советский спорт, 2012. – 336 с..
6. Дорошенко Э. Ю. Теоретико-методические основы управления технико-тактической деятельностью в командных спортивных играх : дис. д-ра наук по физ. воспитанию и спорту : 24.00.01 / Э. Ю. Дорошенко ; МОНУ ; НУФВСУ. – Киев, 2014. – 458 с..
7. Кириченко Р. Анализ соревновательной деятельности в баскетболе: теоретико-методические аспекты /Р. Кириченко//Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта : сб. науч. тр. – Харьков : ХДАДМ (ХХПИ), 2004..
8. Костюкевич В. М. Модельные тренировочные задания как инструмент построения тренировочного процесса спортсменов командных игровых видов спорта / В. М. Костюкевич, Н. Ю. Щепотина // Наука в олим. спорте. – 2016. – № 2. – С. 24–28..
9. Костюкевич В. М. Модельно-целевой подход при построении тренировочного процесса спортсменов командных игровых видов спорта в годичном макроцикле / В. М. Костюкевич // Наука в олим. спорте. – 2014. – № 4. – С. 22–28..
10. Мітова О.О., Івченко О.М. Інтегральна підготовленість баскетболістів 12-13 років та її контроль на етапі попередньої базової підготовки. *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення: Матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Том II (23-24 квітня, 2015 р. м. Суми) С. 188-191.*
11. Мітова О. О. Ретроспективний аналіз формування системи контролю у командних спортивних іграх / О. О. Мітова // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2016. – № 1. – С. 74–81..
12. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения : учеб. в 2 кн. / В. Н. Платонов. – К. : Олимп. лит., 2015. – Кн. 2. – 752 с..

13. Темченко В. А. Регистрация, обработка и анализ показателей соревновательной деятельности в спортивных играх / В. А. Темченко // Физическое воспитание студентов творческих специальностей: сб. науч. тр. – Харьков, 2006. – № 2. – С. 37–48..
14. Хромаев З. М. Основы планирования и программирования подготовки баскетболистов высокой квалификации: метод. рекомендации / З. М. Хромаев. – К. : Киевский ГИФК, 1991. – 27 с..
15. Dežman B. Expert model of decision-making system for efficient orientation of basketball players to positions and roles in the game/ B. Dežman, S. Trninić, D. Dizdar // Empirical verification. Collegium antropologicum. – 2001, 25 (1), P. 141.
16. Paulauskas R. Anaerobic power and muscle work capacity of Lithuanian basketball players /R. Paulauskas // Lase journal of sport science is a Scientific Journal published two times per year in Sport Science LASE Journal for sport scientists and sport experts/specialists. – 2013, 215.
17. Torres-Unda J. Anthropometric, physiological and maturational characteristics in selected elite and non-elite male adolescent basketball players / J. Torres-Unda, I. Zarrazquin, J. Gil, F. Ruiz, A. Kortajarena, M. Seco, J. Irazusta // Journal of Sports Science. – 2013, 31 (2), P. 196–203.
18. Ostojic S. M. Profiling in basketball: Physical and physiological characteristics of elite players / S.M .Ostojic, S. Mazic, N. Dikic // The Journal of Strength & Conditioning Research. - 2006. -20 (4) - P. 740-744..

References

1. Al Fartusi M. A. M. Funkcionalnye rezervy povysheniya tehniko-takticheskogo masterstva basketbolistov / M. A. M. Al Fartusi, R. O. Sushko // Naukovij chasopis NPU imeni M. P. Dragomanova. Ser. 15. – K.: Vid-vo NPU imeni M. P. Dragomanova, 2015. – Vip. 8 (63) 14. – S. 4–6.
2. Bezmylov M.M. Otsinka zmagalnoyi diyalnosti basketbolistiv vysokogo klasu v igrovomu sezoni: monografiya / M.M. Bezmylov, O.A. Shynkaruk. - K., 2013. - 144 s.
3. Valtin A. I. Metodika opredeleniya urovnya tehniceskoi podgotovlennosti basketbolistov. «M-100» / A. I. Valtin., A. D. Leonov. – K., 1988.
4. Vlasov A.M. Kompleksnyi kontrol fizicheskoi podgotovlennosti i morfofunkcionalnogo sostoyaniya yunyh basketbolistov 12-15 let: avtoref. dis. na soiskanie uchen. step. kand. ped. nauk : [spec.] 13.00.04 «Teoriya i metodika fizicheskogo vospitaniya, sportivnoi trenirovki i ozdorovitelnoi fizicheskoi kultury». M., 2004. 24 s.
5. Godik M. A. Kompleksnyi kontrol v sportivnyh igrah / M. A. Godik, A. P. Skorodumova. – M. : Sovetskiy sport, 2012. – 336 s.
6. Doroshenko E. Yu. Teoretiko-metodicheskie osnovy upravleniya tehniko-takticheskoi deyatel'nostyu v komandnyh sportivnyh igrah : dis. d-ra nauk po fiz. vospitaniyu i sportu : 24.00.01 / E. Yu. Doroshenko ; MONU ; NUFVSVU. – Kiev, 2014. – 458 s.
7. Kirichenko R. Analiz sorevnovatelnoi deyatel'nosti v basketbole: teoretiko-metodicheskie aspekty /R. Kirichenko//Pedagogika, psihologiya i mediko-biologicheskie problemy fizicheskogo vospitaniya i sporta : sb. nauch. tr. – Harkov : HDADM (HHP), 2004. – № 21. – S. 25–34.
8. Kostyukevich V. M. Modelnye trenirovochnye zadaniya kak instrument postroyeniya trenirovochnogo processa sportsmenov komandnyh igrovyykh vidov sporta / V. M. Kostyukevich, N. Yu. Shepotina // Nauka v olim. sporte. – 2016. – № 2. – S. 24–28.
9. Kostyukevich V. M. Modelno-tselevoy podhod pri postroyenii trenirovochnogo processa sportsmenov komandnyh igrovyykh vidov sporta v godichnom makrotcikle / V. M. Kostyukevich // Nauka v olim. sporte. – 2014. – № 4. – S. 22–28.
10. Mitova O.O., Ivchenko O.M. Integralna pidgotovlenist basketbolistiv 12-13 rokiv ta yiyi kontrol na etapi poperednoyi bazovoyi pidgotovki. Suchasni problemi fizichnogo vihovannya i sportu riznih grup naselennya: Materiali XV Mizhnarodnoyi naukovopraktichnoyi konferenciyi molodih uchenih. Tom II (23-24 kvitnya, 2015 r. m. Sumi) S. 188-191.
11. Mitova O. O. Retrospektyvnyi analiz formuvannya systemy kontrolyu u komandnyh sportyvnyh igrah / O. O. Mitova // Sportivnyi visnik Pridniprovya. – 2016. – № 1. – S. 74–81.
12. Platonov V. N. Sistema podgotovki sportsmenov v olimpiyskom sporte. Obshaya teoriya i ee prakticheskie prilozheniya : ucheb. v 2 kn. / V. N. Platonov. – K. : Olimp. lit., 2015. – Kn. 2. – 752 s.
13. Temchenko V. A. Registraciya, obrabotka i analiz pokazateley sorevnovatel'noy deyatel'nosti v sportivnyh igrah / V. A. Temchenko // Fizicheskoe vospitanie studentov tvorcheskih specialnostey: sb. nauch. tr. – Harkov, 2006. – № 2. – S. 37–48.
14. Hromaev Z. M. Osnovy planirovaniya i programmirovaniya podgotovki basketbolistov vysokoy kvalifikatsii: metod. rekomendatsii / Z. M. Hromaev. – K. : Kievskiy GIFK, 1991. – 27 s.
15. Dežman B. Expert model of decision-making system for efficient orientation of basketball players to positions and roles in the game/ B. Dežman, S. Trninić, D. Dizdar // Empirical verification. Collegium antropologicum. – 2001, 25 (1), P. 141–152.
16. Paulauskas R. Anaerobic power and muscle work capacity of Lithuanian basketball players /R. Paulauskas // Lase journal of sport science is a Scientific Journal published two times per year in Sport Science LASE Journal for sport scientists and sport experts/specialists. – 2013, 215.
17. Torres-Unda J. Anthropometric, physiological and maturational characteristics in selected elite and non-elite male adolescent basketball players / J. Torres-Unda, I. Zarrazquin, J. Gil, F. Ruiz, A. Kortajarena, M. Seco, J. Irazusta // Journal of Sports Science. – 2013, 31 (2), P. 196–203.
18. Ostojic S. M. Profiling in basketball: Physical and physiological characteristics of elite players / S.M .Ostojic, S. Mazic, N. Dikic // The Journal of Strength & Conditioning Research. - 2006. -20 (4) - P. 740-744.